

18. januar 2009

Aftale mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre og Liberal Alliance om en kreditpakke

Dansk økonomi er tydeligt påvirket af den globale finansielle krise og de svage internationale vækstforhold. Der er stor usikkerhed om, hvor dyb og langvarig den økonomiske krise bliver. En af de centrale faktorer er kreditinstitutternes kreditgivning i de kommende år.

Penge- og realkreditinstitutterne løser en væsentlig opgave i samfundsøkonomien ved at sikre finansiering til kreditværdige virksomheder og husholdninger. Dermed skabes grundlag for vækst og beskæftigelse til gavn for hele samfundsøkonomien.

Forudsætningen for, at de finansielle virksomheder kan løfte kreditformidlingsopgaven er, at deres kapitalgrundlag er tilstrækkeligt til at kunne modstå de tab, der erfaringsmæssigt følger i kølvandet på konjunkturomslag, som det nuværende. Den internationale finansielle krise har også ramt Danmark, men de danske pengeinstitutter bærer også selv en del af ansvaret for den nuværende situation i de tilfælde, hvor man har ført en alt for lempelig kredit- og udlånsstrategi.

Det lægger et stort pres på penge- og realkreditinstitutterne, da private investorer som følge af den internationale finansielle krise er meget tilbageholdende med at skyde yderligere kapital ind. Uden adgang til kapital kan penge- og realkreditinstitutterne kun modgå risikoen for større tab ved at slanke balancerne gennem en stramning af lånevilkårene for virksomheder og husholdninger.

På baggrund af de seneste års udvikling kan der være behov for en tilpasning på kreditmarkedet, men truslen for samfundet er, at tilpasningen bliver så stor, at selv sunde virksomheder ikke kan låne tilstrækkeligt til at sikre drift, arbejdspladser og vækst. En sådan kreditklemme fører til indskrænkninger og et reduceret investeringsniveau, hvilket svækker realøkonomien og forøger risikoen for tab i pengeinstitutterne. De historiske erfaringer viser, at de samfundsøkonomiske effekter af kapitalmangel i den finansielle sektor kan være betydelige og langvarige.

Parterne er derfor enige om, at det er nødvendigt at tilbyde penge- og realkreditinstitutterne statslige kapitalindskud.

Kapitalindskuddene skal bidrage til at normalisere udlånspolitikken og dermed mindske risikoen for en selvforstærkende negativ spiral mellem den finansielle sektor og samfundsøkonomien i øvrigt.

Såfremt alle kreditinstitutter fuldt ud benytter sig af tilbuddet, vil der blive tilført ca. 100 mia. kr. i ny kernekapital fra staten, hvoraf ca. 75 mia. kr. går til pengeinstitutter og ca. 25 mia. kr. til realkreditinstitutter, jf. bilag 1. Det vil selv med en forsigtig gearing give rum for en markant forøgelse af udlånene.

De statslige kapitalindskud er grundlæggende lån, der skal forrentes og tilbagebetales. Parterne lægger vægt på, at staten opnår et afkast, der svarer til den risiko, staten påføres ved at stille kapital til rådighed. Derfor forventes de statslige kapitalindskud ikke at påvirke den finanspolitiske holdbarhed.

Parterne lægger samtidig vægt på, at der er tale om en ekstraordinær situation, og at et midlertidigt statsligt kapitalindskud ikke er et udtryk for, at staten på længere sigt skal stille kapital til rådighed for penge- og realkreditinstitutterne.

For yderligere at sikre at danske eksportvirksomheder har tilstrækkelig adgang til kredit til gavn for dansk eksport, etableres der under Eksport Kredit Fonden en eksportlånordning, der skal sikre finansiering af danske virksomheders eksportforretninger.

Vækstfonden har allerede som led i finansloven for 2009 fået en midlertidig statsgaranteret låneadgang på 500 mio. kr. i perioden 2009-2011 med henblik på at sikre mulighed for opretholdelse af en moderat aktivitet i den aktuelle situation.

For at styrke kreditmulighederne indføres der endvidere en 3-årig overgangsordning for det sikkerhedsnet (statsgarantien), der blev spændt ud under almindelige udlån med aftalen om sikring af finansiel stabilitet fra oktober 2008 (bankpakken). Ordningen skal samtidig tilbydes til realkreditinstitutterne på udstedelsen af deres supplerende sikkerhedsstillelse på særligt dækkede obligationer.

Parterne er endvidere enige om, at der af hensyn til den finansielle stabilitet fremover er behov for en styrket og mere fokuseret finansiel regulering for at genvinde virksomhedernes og husholdningernes tillid til de finansielle markeder. Sektoren skal selv yde det nødvendige bidrag hertil. Overdreven anvendelse af aktieoptionsprogrammer skal begrænses. I alle finansielle virksomheder skal generalforsamlinger og repræsentantskaber forholde sig til direktionens aflønning. Endelig indføres et forbud imod pengeinstitutters programmer med lånefinansieret salg af instituttets egne aktier og garantbeviser. Forbrugerombudsmandens muligheder for at gribe ind mod meget aggressiv markedsføring af finansielle produkter skal styrkes.

Udviklingen på de finansielle markeder stiller krav om et mere effektivt tilsyn med penge- og realkreditinstitutterne, og parterne er derfor enige om, at Finanstilsynet skal styrkes yderligere.

Aftalen indeholder følgende elementer:

I Statsligt kapitalindskud i penge- og realkreditinstitutterne

- 1) Alle penge- og realkreditinstitutter i Danmark, der overholder lovens krav til solvens mv., samt Danmarks Skibskreditfond, kan frem til 30. juni 2009 søge om et statsligt kapitalindskud.

Der tilføres et så stort ansvarligt lån, at polstringen i det enkelte institut mod fremtidige tab er tilstrækkelig stor til at skabe luft i udlånspolitikken. Som udgangspunkt vil det derfor være et krav, at alle deltagende kreditinstitutter *efter* kapitalindskuddet skal have en kernekapitalprocent på mindst 12.

- 2) Det statslige kapitalindskud vil ske i form af hybrid kernekapital, som er et stående ansvarligt obligationslån uden udløbsdato, jf. bilag 2.1. Der gives mulighed for at private investorer kan deltage.

- 3) Forrentningen skal i overensstemmelse med EUs retningslinjer fastsættes individuelt for de enkelte penge- og realkreditinstitutter. Kreditinstitutterne indplaceres, på et gennemsnitligt og objektivt grundlag, i tre priskategorier i et interval fra godt 9 pct. og op til knap 12 pct. i årlig rente, jf. bilag 2.2. Prisen på kapitaltilførslen forventes i gennemsnit at blive ca. 10 pct. årligt.
- 4) Det er hensigten, at statslige kapitalindskud skal være midlertidige. Alle penge- og realkreditinstitutterne kan efter 3 år indfri det statslige kapitalindskud og vil få en økonomisk tilskyndelse til at indfri kapitalindskuddet.
- 5) I aftalen mellem staten og det enkelte pengeinstitut vil indgå, at kapitalindskuddet gives med det formål at skabe luft i udlånspolitikken for at modvirke en kreditklemme. Institutet vil være forpligtet til halvårligt at aflægge redegørelse for udviklingen i udlånene samt for instituttets udlånspolitik. Redegørelserne offentliggøres.

Økonomi- og Erhvervsministeriet vil halvårligt udarbejde en samlet redegørelse om udviklingen i kreditmulighederne, der vil blive drøftet med de relevante organisationer og partierne bag aftalen.

- 6) Der er i forbindelse med aftalen fra oktober 2008 om sikring af finansiell stabilitet forbud mod bankernes udbyttebetalinger, nye aktieoptionsprogrammer samt tilbagekøbsprogrammer, og disse betingelser vil være gældende frem til 1. oktober 2010.

Med henblik på at tiltrække privat kapital, vil det, efter september 2010, igen blive muligt at foretage udbyttebetalinger, men kun i det omfang, udbyttebetalerne kan finansieres ud af de løbende overskud. Så længe staten har skudt kapital ind i en bank, må den ikke aktivt udhule kapitalgrundlaget. Derfor vil der være forbud mod tilbagekøbsprogrammer, så længe staten har skudt kapital ind.

Modellen er nærmere beskrevet i bilag 2.

II Eksportlåneordning i Eksport Kredit Fonden mv.

- 7) For at understøtte danske virksomheders internationale konkurrenceevne og for at gavne dansk eksport, etableres der i regi af Eksport Kredit Fonden en eksportlåneordning, der skal sikre finansiering af danske virksomheders eksportforretninger. Låneordningen, der er treårig, vil have en ramme på 20 mia. kr.

Virksomhederne søger Eksport Kredit Fonden om lån til finansiering af konkrete eksportforretninger via deres pengeinstitut. Lånene ydes i risikodeling mellem Eksport Kredit Fonden og pengeinstitutterne med en maksimal garanti fra Eksport Kredit Fonden på 90-95 pct.

Lånene ydes på kommercielle vilkår. Ordningen er nærmere beskrevet i bilag 3.

- 8) Vækstfonden har som led i finansloven for 2009 fået en midlertidig statsgaranteret låneadgang på 500 mio. kr. i perioden 2009-2011 med henblik på at sikre mulighed for opretholdelse af en moderat aktivitet i den aktuelle situation. Statsgarantien skal sikre, at Vækstfonden kan honorere allerede afgivne investeringstilsagn og opfølgingsinvesteringer samt opretholde en moderat investerings- og låneaktivitet under den aktuelle finanskrise.

III Justeringer af lov om finansiel stabilitet mv.

- 9) Pengeinstitutter og realkreditinstitutter skal sikres samme mulighed for at udstede mellemlange lån frem til 2013 som deres udenlandske konkurrenter.
- 10) Derfor laves der en 3-årig overgangsordning for statsgarantien i Aftale om finansiel stabilitet, hvorved der sikres en gradvis udfasning af den nuværende statsgaranti, som udløber 30. september 2010. Prisfastsættelsen sker i overensstemmelse med EUs retningslinjer. Ordningen er nærmere beskrevet i bilag 4.
- 11) Ordningen tilbydes samtidig til realkreditinstitutterne på udstedelsen af deres supplerende sikkerhedsstillelse på særligt dækkede obligationer.
- 12) Dækningen i Indskydergarantifonden hæves til 750.000 kr. med virkning fra 1. oktober 2010. Kapital- og ratepensioner mv. i pengeinstitutterne vil fortsat være dækket fuldt ud.
- 13) Afviklingselskabet til sikring af finansiel stabilitet A/S får udover de allerede eksisterende instrumenter til håndtering af et nødlidende pengeinstitut mulighed for at betale et kontant engangsbeløb til et pengeinstitut for at overtage et nødlidende pengeinstitut. Dette svarer til den mulighed, der i medfør af lov om finansiel stabilitet er til rådighed for Det Private Beredskab.

IV. Aflønningsformer

- 14) De finansielle virksomheder spiller en særlig rolle i samfundsøkonomien. Det er derfor afgørende, at der ikke er uhensigtsmæssige aflønningsstrukturer, og at der er stor gennemsigtighed om aflønningen. Særligt er det væsentligt i en situation, hvor staten låner penge til sektoren.

Der vil i den periode, hvor staten står som långiver til institutterne, gælde at

- a) Det enkelte institut i låneaftalerne forpligter sig til ikke at fradrage mere end halvdelen af direktionsmedlemmernes løn i instituttets skatteregnskab. Instituttet skal i en revisorpåtegnet note til årsregnskabet oplyse, hvor stort et beløb der er foretaget skattemæssigt fradrag for.
- b) Forbud mod nye aktieoptionsprogrammer og andre lignende ordninger til direktionen. Eksisterende aktieoptionsprogrammer og andre lignende ordninger må ikke forlænges eller fornys.
- c) Instituttet må ikke aflønne medlemmer af direktionen med andre variable lønandele i et omfang, som overstiger 20 pct. af den samlede grundløn inklusiv pension.

- 15) Parterne er herudover enige om følgende generelle initiativer:

- a) Der stilles krav om, at finansielle virksomheder fremover ikke må aflønne medlemmer af direktionen med variable lønandele i et omfang, som overstiger 50 pct. af den samlede grundløn inklusiv pension. Aftaleparterne vil drøfte om, og i givet fald hvilke yderligere specifikke krav der skal fastsættes for de variable lønde.
- b) Det er væsentligt, at der er åbenhed om væsentlige forhold vedrørende principperne for og størrelsen af direktionens vederlag. Ejerne af finansielle virksomheder bør således have et klart overblik over den finansielle virksomheds lønpolitik. Der indføres derfor lovkrav om, at generalforsamlingen eller repræsentantskaber i alle finansielle virksomheder skal forholde sig til direktionens aflønning. Det svarer i store træk til kravet i kodeks for god selskabsledelse, som gælder for børsnoterede selskaber.

Ovenstående bestemmelser under punkt 14 c) og 15 a) vil dog kunne fraviges, såfremt det strider imod allerede indgåede forpligtelser.

V. Styrkelse af finansiell regulering og tilsyn

- 16) Reguleringen af den finansielle sektor skal styrkes i de kommende år. Den nuværende krise har afdækket, at der er forhold i reguleringen af bankernes regnskabsopgørelser og kapitaldækning af fremtidige tab, der bør undersøges og strammes op. Der skal blandt andet ses på, hvorvidt det gennem kapitaldækningsreglerne (Basel II) kan sikres, at pengeinstitutterne i fremtidige opgangsperioder fortsat fører en hensigtsmæssig kreditpolitik under behørig hensyntagen til, at institutterne samtidig skal drive en sund og ansvarlig forretning.

Der er tale om internationale og EU-regelsæt, hvorfor der må findes løsninger herpå i de relevante internationale fora. Regeringen har allerede med bred tilslutning i Folketinget afgivet et dansk indspil til EU med forslag, der skal øge åbenheden og ansvarligheden på kapitalmarkederne.

Det fremgår af aftalen om sikring af finansiell stabilitet, at parterne bag aftalen vil arbejde videre med den fremtidige mere permanente regulering af den finansielle sektor i dialog med sektoren.

Parterne er enige om, at de fremtidige regler skal sikre en styrkelse af kapitalgrundlaget. Institutterne skal fremover gøres mere robuste, således at der ikke igen bliver behov for statslig kapitalindsud til institutterne. Det skal undersøges, hvilke nationale muligheder der er for at øge institutternes kapitalpolstring. Det skal blandt andet afdækkes, hvorvidt det gennem kapitaldækningsreglerne kan modvirkes, at pengeinstitutter i fremtidige opgangsperioder bygger deres forretning på en overdreven og uholdbar høj udlånsvækst.

Parterne er i øvrigt enige om allerede nu at iværksætte følgende initiativer:

- Offentligheden har krav på indblik i institutternes finansielle styrke. Derfor skal pengeinstitutter og realkreditinstitutter fremover offentliggøre opgørelsen af deres individuelle solvensbehov.

- Der indføres et forbud mod pengeinstitutters programmer med lånefinansieret salg af egne aktier og garantbeviser. Der skal herudover ses på om pengeinstituttet oplyser fyldestgørende i forbindelse med salg af egne aktier.
- Forbrugerombudsmanden skal som led i sit tilsyn med markedsføringsloven have styrkede muligheder for at tage konkrete sager op, hvor finansielle virksomheder foretager for aggressiv markedsføring over for kunderne

17) Parterne er enige om, at Finanstilsynets altovervejende hovedopgave skal være tilsynet med finansielle virksomheder. Finanstilsynet skal styrkes yderligere med henblik på øget tilsyn med penge- og realkreditinstitutterne. Finanstilsynet er allerede i færd med at etablere en særlig indsatsenhed i forhold til institutternes kreditrisici.

Finanstilsynet skal fremover mindst en gang årligt gennemgå solvensbehovet i alle kreditinstitutter, på nær de allermindste. Finanstilsynet tilføres derfor 15 mio. kr. yderligere årligt.

Parterne afventer Rigsrevisionens undersøgelse af Finanstilsynets arbejde i forbindelse med blandt andet Roskilde Bank og bankTrelleborg, og vil drøfte Rigsrevisionens rapport, når den foreligger.

Finanstilsynet har i dag mulighed for at påpege over for institutterne, hvis et institut har en markant risikoeksponering. Det må imidlertid konstateres, at effekten af Finanstilsynets henstillinger ikke, i alle tilfælde, har haft den fornødne effekt. Flere redskaber og stærkere indgrebsmuligheder skal derfor gøre tilsynet mere effektivt. Blandt andet skal offentligheden i højere grad have krav på adgang til den information, der i dag kun går til bankens ledelse og ikke til aktionærer og kunder, det drejer sig blandt andet om risikooplysninger om høj udlånsvækst. Det skal dog fortsat være instituttets ledelse, der fastlægger instituttets strategi og risikoprofil.

Finanstilsynet skal, såfremt et institut gentagne gange ikke følger Finanstilsynets risikooplysninger, kunne offentliggøre disse.

VI. Opfølgning

18) Økonomi- og erhvervsministeren fremsætter forslag til lov om statsligt kapitalindskud i kreditinstitutter mv., lov om ændring af lov om finansiel virksomhed samt lov om ændring af lov om finansiel stabilitet, således at ordningerne hurtigt kan træde i kraft. Der vil skulle ske ændringer i lov om en indskydergaranti som konsekvens.

Økonomi- og erhvervsministeren fremsætter aktstykke til Finansudvalget om Eksportlåneordningen.

Der skal endvidere ske notifikation til EU-Kommissionen i henhold til statsstøttere reglerne.

19) Grønland og Færøerne vil efter gældende regler som udgangspunkt være omfattet af kreditpakken, med mindre Grønlands og Færøernes hjemmestyrer efter drøftelse med den danske regering ikke ønsker at tiltræde lovforslaget.

20) Parterne vil jævnligt mødes for at drøfte udmøntningen af aftalen og overvåge udviklingen.